

Kuva: Tarja Kivirinta

Ratsukaupoilla – mitä katsoa myytävässä hevosessa?

Hevoskouluttaja, hevososteopaatti ja -hieroja Mervi Pakola kohtaa työssään paljon hevosia, joiden ei-toivotun käytöksen taustalta löytyy kipua. Hän haluaakin opettaa sekä nykyisiä että tulevia hevosenomistajia havainnoimaan hevosia, jotta he osaisivat myös auttaa niitä. Erityisesti kauppatilanteessa on tärkeää havainnoida hevosta, jotta osaa tehdä perusteltuja päätöksiä.

Aivan ensimmäiseksi on tärkeää toistaa vanha totuus: täydellistä ja virheetöntä hevosta ei ole. Jokaisella on vahvuutensa ja heikkoutensa, useimmilla jotain vamma- tai sairaushistoriaa, ja ylipäättään harva hevonen viettää koko elämänsä täysin terveenä, kuten ihmisetkin. Se ei aina tarkoita ongelmia tulevaisuudessa tai aiotussa käytössä, mutta on tärkeää tietoa. Aina myyjäkään ei tiedä, jossain tapauksissa ei välitä tai pahimmillaan haluaa jopa jättää kertomatta oleellista tietoa hevosesta.

Täydellistä hevosta ei ole olemassa

Aiottu käyttötarkoitus ratkaisee hyvin pitkälti sen, millainen hevonen kannattaa ostaa.

– Nuorta hevosta ei kannata valita vain

sen oletuksen vuoksi, ettei nuorella olisi vaivoja. Nuorilla hevosilla paikat ovat vielä löysät, kasvuun voi liittyä myös omia vaivojaan, Pakola mainitsee.

Oma taitotaso ja käytettävissä oleva verkosto kannattaa myös arvioida realistisesti. Hevosten kanssa voi myös sattua kaikenlaista, vaikkei virheitä tekisikään – ja toisaalta jokainen tekee virheitä jossain vaiheessa. Jokainen tarvitsee joskus apua.

– En tykkää etsiä syyllisiä. Hevosten kanssa sattuu kaikenlaista. Mennään eteenpäin, Pakola kertoo.

Hevosen olisi toki suotavaa olla ainakin sen verran terve, että se soveltuu aiottuun käyttötarkoitukseen. Kilpauran estävä vai va ei välttämättä tarkoita, etteikö hevonen voisi olla varsin tyytyväinen kevyemmässä käytössä harrastehevosena.

Ostotarkastus

Harkita kannattaa myös, teetätkö ostotarkastuksen, ja mitä siinä tutkitaan? Koko hevosta ei ole laajassakaan tarkastuksessa mahdollista käydä pikkutarkasti läpi. Ostotarkastus on kuitenkin hyvä tilaisuus kysyä eläinlääkäriltä omista havainnoista. Pakollinen osa hevoskauppaa se ei ole, mutta useimmiten suositeltava. Eläinlääkäri katsoo hevosta taas eri kulmasta ja erilaisin välinein.

Koska täydellistä hevosta ei ole, on hyvä miettiä jo etukäteen minkä kanssa tulee toimeen, ja miten suhtautuu vaikkapa kuntoutettavan hevosen ostamiseen. Tällöin kuntoutustarve ei ainakaan tule yllätyksenä. Tietysti myös terveenä ostetulle hevoselle voi tapahtua jotain, sitä ei kukaan tiedä etukäteen.

Mervin oma hevonen Mortti on 9-vuotias lusitanoruuna. Se on yksi hevosista, joka on opettanut kipukäytöksestä ja sen hoitamisesta. Mortilla on todettu IBD, ruoka-aineallergioita sekä nivelrikkoa lanneselässä. Kun sen terveys on hyvällä mallilla, on kouluttaminen ollut helppoa ja sillä voi ratsastaa vaikka ilman suitsia. Suurin haaste sen kanssa on ollut kivun paikantaminen.
 Kuva: Tarja Kivirinta

Havainnoi hevosta

Kokonaisuus ratkaisee. Myytävä hevonen on hyvä käydä läpi myös itse sekä silmämääräisesti että käsin. Jos hevonen on kovin laiha tai lihava, kumpikin ääripää on huono merkki. Hevosen ilme, käyttäytyminen ja yleisesti olemus antaa jo mielikuvan siitä, mitä tuleman pitää. Selkeät kivun ja sairauden merkit totta kai ovat huomionarvoisia.

– Pelkkä ns. huolirypy hevosen silmän päällä ei vielä ole kipuilme. Minullekin tulee ajoittain kuvia esimerkiksi hevosten silmistä, ja mukana kysymys, että onko tässä nyt kyse kivusta. Yksittäisestä merkistä tai yhdestä käytöksestä ei vielä pysty sanomaan mitään – pitää katsoa kokonaisuutta, Pakola painottaa.

Totta kyllä on, että ongelmallisen käytöksen taustalla on usein kipu.

– Aiemmin itsekkin keskityin vain kouluttamaan, nyt etsin ensin syytä ongelmakäytöksen taustalla, Pakola kertoo.

Jos käsin tunnustellen löytää hevosesta paikkoja, joihin se ei anna koskea, lämpöä, nestettä, kireyksiä, epäsymmetriaa, lihaskatoa tai toisaalta ylikehittyneisyyttä lihaksissa jossain kohtaa hevosta, ne kertovat siitä, miten hevonen käyttää kehoaan. Lihaksikuus on hyvä asia, mutta ylikehittynyt lihas voi kertoa siitä, että hevonen kompensoi jotain heikompa kohtaa.

Havainnoimisen arvoista on myös, seisoako hevonen paino tasaisesti kaikilla jaloillaan, pitääkö se jotain jalkaa erikoisessa asennossa, pystyykö se seisomaan tasajaloilla, roikottaako rintakehää tai köyristääkö selkää, miten pitää päätä ja häntäänsä, siirteleekö painoaan, välttääkö jotain norma-

lia asentoa, jännittääkö vatsaansa... Kaikki nämä havainnot antavat vihjeitä siitä, mitä on meneillään.

Liikkeessä hevosta on hyvä havainnoida sekä pehmeällä että kovalla alustalla molempiin kierroksiin, jos se vain on mahdollista – suoralla, ympyrällä sekä ratsain.

Jos hevosen askellajeissa ei löydy selkeitä tahteja, siinä näkyy epäsymmetriaa, jokin jalka kulkee pois linjasta, hevonen heittää jotain jalkaa sisä- tai ulkokautta, laahaa jalkojaan tai pitää päätään korostetun ylhäällä, alhaalla tai sivulla, nämä ovat jälleen huomioitavia asioita. Huomioida kannattaa sekin, onko hevonen kovin kiireinen, tahmea, vastusteleva tai koittaako jopa karistaa ratsastajan esimerkiksi pukittelemalla. Laukka paljastaa suuren osan terveysongelmista. Nouseeko laukka oikein, onko se puhdasta, tarjoaako hevonen risti- tai vastalaukkaa, onko laukkaaminen ylipäätään hankalaa, ja esiintyykö puolieroja?

Havainto ei aina tarkoita hylkäystä

Kuten todettu, täydellistä hevosta ei ole. Kaikki edellä kuvattu havainnointi sekä ostotarkastus on informaation keräämistä. Ammattilaisten osaaminen kannattaa käyttää hyödyksi. Hevoskauppaan liittyy myös tunnetta. Tavoitteenahan on löytää se oikea, itselle sopivin hevoskaveri, jonka kanssa jatkaa matkaa ylä- ja alamäissä. Lopulta päätös on sinulla.

– Kun tiedät mitä vaivoja hevosella on, osaat auttaa sitä, Pakola tiivistää.

Viivi Honkimaa

Harkitse etenkin, jos havaitset useampia näistä

Hevosessa

- suuret epäsymmetrisyydet
- taivutusvaikeudet
- ei anna koskea jonnekin
- on selästään selvästi hyvin jäykkä
- nakkelee niskojaan, hyppii pystyyn tai pukittelee, kun siltä pyydetään asioita juoksu- taessa tai ratsain.

Myyjässä

- Kieltäytyminen näyttämästä hevosta jos- sain tiettyssä tilanteessa, askellajissa, suun- nassa, paikassa jne. Miksi?

(Huom! tärkeää on olla myös itse rehellinen ja asiallinen ostaja!)

Myynti-ilmoituksessa

- ”yhden ihmisen hevonen” – miksi?
- kaikki stereotyyppinen käytös (imppaus, karsinan kiertäminen, kutomi- nen...) on useimmiten merkki kivusta tai kovasta stressistä.
- hankala kengittää/rauhoitettava
- huono/hankala laukka (poislukien läm- minveriravurit, niille laukkaaminen on han- kalaa jo rakenteen sekä jalostuksen vuoksi)
- säikky, reaktiivinen
- laiska (haluton?)
- vaikeasti läheisriippuvainen